

DELAJ, DELAJ, DEKLE, PUŠELJC

Ob 25. obletnici delovanja Folklorne skupine Račna

ANDREJ KOŠIČ

Z verzom ljudske pesmi Delaj, delaj, dekle, pušeljci so slavljenjci, člani Folklorne skupine Račna prijazno vabili na slovesnost ob 25-letnici delovanja. V nedeljo, 23. aprila 2006, popoldan se je dvorana Kulturnega doma v Račni pri Grosupljem napolnila - če samo malo pretiravam -, ne le do zadnjega kotička, ampak še malce zraven. To je bilo še toliko bolj razumljivo, saj je nastopila domača kulturna skupina, ki se je v času svojega delovanja uveljavila tako v Sloveniji kot zunaj nje.

Kdor se je kdaj ubadal s podobno dejavnostjo, ve, koliko naporov, truda in odpovedovanja je potrebno, da je folklorna skupina Račna postala to, kar je danes. Brez pretiravanja lahko zapišem, da je s svojim jubilejnim nastopom ob 25. obletnici ponovno dokazala, da sodi med najboljše tovrstne skupine v državi.

Domiselno sestavljen in vsebinsko logično povezan program je s pesmimi, plesi in nekaj neizogibno potrebne igre predstavljal del življenjskega kroga dveh mladih src od njunega prvega srečanja do poroke in svatbenega veselja vseh sodelujočih. Spleti plesov iz Šmarja - Sapa, Račne, Ribniške doline do končne dobrepoljske ohceti z vmesno sliko Hišico pometaj v izvedbi obetavne otroške folklorne skupine so bili izvedeni korektno in z veliko lahkotne sproščenosti, prebivalcem tega dela Dolenjske že v rani mladosti vcepljene ali pa kar naravno dane. Vešče in zelo pazljivo oko bi sicer ob analiziranju prikazanega morda zaznalo kakšno manjšo nedoslednost v izvedbi, ki pa smo jo ob mladostni lahkotnosti, predvsem pa ob Dolenjcem prirojenem smislu za humor, mimogrede pozabili; ob tem moram omeniti razmeroma majhen oder, ki plesalcem ni ponujal toliko prostora, da bi na njem lahko res svobodno zadihali.

Posebej je v programu izstopala "prva" glasovno mešana pevska skupina z vodilnim glasom nenadkriljive pevke Jožice Gruden, ne le v čistem pevskem podajanju, kjer se pridružujem pohvali etnomuzikologa Julijana Strajnarja, ampak predvsem v občutenju in čustvovanju, ki je velo iz njenega prijetno zvonečega ljudskega načina petja in brez dvoma

Program je dopolnila otroška folklorna skupina iz Račne. (Račna, april 2006, avtor fotografije neznan.)

seglo globoko v dušo marsikoga od navzočih gledalcev oziroma poslušalcev. Ob spremljanju tega petja sem se spomnil časa pred desetletji, ko nas je na vaji maroltovcev spodbujala in hkrati vzgajala naša takratna učiteljica Marija Šuštar z besedami: "Če resnično čutiš nekaj do tistega, kar predstavljaš gledalcem in poslušalcem, potem bodo ti to tudi začutili!" In to popoldne v Račni ni bilo malo takih, tako med pevci kot med poslušalci. Malce manj prepričljivo, vendar še vedno dovolj ubrano je deloval sestav moških pevcev. Godbeniki so ves program spremljali nevpadljivo, vendar dovolj kakovostno in primerno povezano s plesalci, vsi namreč vemo, da plesalce najbolj spodbudijo predvsem dobri in primerno razpoloženi godci.

Nazadnje je treba vsaj omeniti enega od glavnih krivcev vsega dogajanja - ne le to popoldne, ampak vseh 25 let. Niti malo si ne domišljam, da bi lahko pravilno in celovito z nekaj stavki ovrednotil neizmerno veliko dela, ki ga je v delovanje skupine vložila Olga Gruden. Lastne izkušnje v nekaj desetletjih dela pri folklornih skupinah ter skoraj

V ljubezensko zgodbo, ki je povezovala program, so vpleli že znane plesne in pripravili nekaj novega programa. Na fotografiji dekleta plešejo s kozarcem na glavi. (Račna, april 2006, avtor fotografije neznan.)

celo desetletje vodenja Združenja folklornih skupin Slovenije so me utrdile v prepričanju, da mora imeti vsak živ organizem dušo, kar je še kako pomembno za vsako ljubiteljsko kulturno, torej tudi folklorno skupino. Menim, da je Olga Gruden svojo vlogo duše odigrala tako, kot je treba. Z ljudskim plesom in glasbo ni zastrupila le več generacij mladih, ampak tudi svojo družino. Še trije Grudni se poleg Olginega imena pojavljajo v koncertnem listu, morda je bil še kakšen skrit samo z imenom. Lahko predpostavljamo, da je bilo ob tem tudi precej vzajemnega sodelovanja, ki je dajalo Olgi po eni strani voljo, po drugi strani pa morda tudi kakšne ideje za tekoče delovanje in razvoj skupine. In končno, katera mlada babica se ne bi razveselila male vnučke, ki se je na odru kljub rosnim letom med vsemi odraščajočimi šolarji in številnimi odraslimi obnašala, kot da je že njihov nepogrešljiv sestavni del.

Odkar smo se z Olgo Gruden in Marijo Zaviršek prvič srečali na seminarju za usposabljanje vodij folklornih skupin v Ljubljani, je preteklo že kar nekaj vode. Ob spremljanju na kratko opisanega nastopa v počastitev 25-letnice skupine, ki sta ji posvetili mnogo svojega časa, sem tudi sam čutil zadovoljstvo, ko sem se spomnil na njun takratni dvom, češ, kako daleč od takrat najuspešnejših slovenskih folklornih skupin so oni v Račni. Danes bi jima

še marsikdo poleg mene priznal, da niso več daleč, ampak da so tam, zraven njih.

Račna je čisto navadna, ne preveč velika slovenska vas. Dejstvo, da je v Sloveniji še nekaj takih Račen, ki so znane v svetu tudi po folklorni dejavnosti, in ugotovitev, da kakovostna raven odraslih slovenskih folklornih skupin postaja vse višja, pa lahko v nas krepi optimizem in hkrati zadovoljstvo, da smo na pravi poti. Škoda samo, da tovrstna priznanja pogosteje doživljamo zunaj meja naše domovine kot pa doma. Morda se bo nekoč tudi to spremenilo ...

Zaključek s skupno pesmijo in "novorojencem" bi predramil še tako zaspane gledalce - čeprav takih v dvorani ni bilo. (Račna, april 2006, avtor fotografije neznan.)